

זה הדריש

زوهديرك ZO HADEREKH

גיליון 37, 3 באוקטובר 2017

הממשלה נגד זכות השביתה

האוצר במתקפה על זכויות העובדים; למרות התנגדות ההסתדרות, גילה אדרעי נבחרה שוב ליו"ר ועד עובדי הרכבת; הישג הנכים - פיצוי על השחיקה

הפגנת הנכים בחודש שעבר (צילום: אליס הימן, הנכים הפנתרים)

הרכבת, אך העובדים שבו והביעו את אמונם בה. תועיל לעובדים ולכלל הציבור גם למידת הלקח מהמערכה הממושכת והמרשימה שניהלו הנכים למען העלאה משמעותית בקצבת הנכות, שלא עודכנה מאז שנת 2000. המתווה שעליו חתמו ארגוני הנכים ברובם עם נציגי הממשלה ב-29.9 אמנם לא יעלה את קצבת הנכות עד לשכר המינימום, אך הוא מעניק פיצוי ממשיל על שחיקת הקשה באמצעות קביעת דרגות קצבה גבוהות יותר ובהצמדתה לשכר הממוצע במשק במקום למדד המחירים לצרכן. ראש הממשלה נתניהו, אשר כשר אוצר יזם את ביטול ההצמדה של קצבת הנכות וקצבות נוספות לשכר הממוצע במטרה לשחוק אותן, נאלץ ככל הנראה לסגת נוכח נחישות הנכים. נחישות דומה של ההסתדרות וכלל השכירים תאלץ את הממונה על השכר לסגת מהניסיון לכרסם בזכות השביתה.

ערן יעקב, הממלא מאז פברואר השנה את תפקיד הממונה על השכר במשרד האוצר, ואשר אחראי לשכרם של 800 אלף עובדי המגזר הציבורי, ביטא, יש להניח, את דעת הממונים עליו כשיצא בהתקפה חזיתית על זכויות העובדים.

בריאיון ל"דה מרקר" (27.9) הכריז ערן יעקב, כי בכונתו לפעול "לשינוי מהותי של יחסי העבודה בישראל". במרכז ההתקפה הציב את זכות השביתה, אשר קיבלה לרוב הגנה ברורה מצד מערכת המשפט. הממונה על השכר הבהיר בריאיון שיפעל למען "הגבלת זכות השביתה בחוק", להקמתו של "מוסד לבוררות מוסכמת", ובמיוחד – להגבלת העיצומים באמצעות קביעה בחוק לפיה "כל יום עיצומים יוריד 25% מהשכר". גם סולידריות של עובדים מעצבנת את האוצר, ונציגו הבכיר קבע בריאיון כי "שביתות הזדהות הן עוד רעה חולה שאין לנו כלים להתמודד איתה".

למאבקים שמנהלים ארגוני עובדים שונים במגזר הציבורי, לרבות עובדי המדינה, המורות והמורים, המרצים במכללות ובאוניברסיטאות, נודעת חשיבות עצומה. בעידן הפרטה ועל רקע

הירידה שהייתה ברמת ההתארגנות של העובדים, נותר המגזר הציבורי תחום עבודה עם שיעור התארגנות גבוה.

המערכה עליה הכריז הממונה על השכר, הכפוף לשר "החברתי" כחלון, נועדה אפוא לפגוע ביכולת המאבק של עובדי המגזר הציבורי וגם לאותת לעובדים במגזר הפרטי, שהתארגנו בשנים האחרונות או מתארגנים עכשיו, כי זכות השביתה, השמורה לעובדים מאורגנים, היא על הכוונת.

המתקפה של הממשלה על זכות השביתה חייבת לעורר את הנהגת ההסתדרות למערכה לוחמנית למניעת חקיקה שתצמצם את זכות העובדים להיאבק לשכר הוגן, נגד הפרטה ולהרחבת הזכויות הסוציאליות.

העובדים השכירים מצידם רשאים לשאוב עידוד משובה של גילה אדרעי לראשות ועד עובדי הרכבת בשבוע בו יצא האוצר במתקפה נגד זכות השביתה. אדרעי הודחה מתפקידה לפני חמש שנים על רקע מאבק עיקש שהובילה נגד הפרטה

ומה באשר לעיתונות המקומית?

"בבחירות 2015 אחוז מהתל אביבים הצביעו למפלגות שמאל (העבודה, מרצ, הרשימה המשותפת) ואפילו יש עיתון קומוניסטי שיוצא לאור (אף אחד לא קורא אותו)".
(טיימאאוט, 14.9)

מכתבים למערכת

מפגש במוסקבה של מתנגדים לאימפריאליזם

בשבוע שעבר חזרתי מכנס של צוות החשיבה "מולוטוב / הכיכר האדומה" במוסקבה. טוביאס, מכר גרמני שלי וחבר בצוות זה, הזמין אותי להשתתף בכנס. יחד עמנו, השתתפו כ-50 פעילים מרחבי העולם, ביניהם נציגים מטעם המפלגות הקומוניסטיות של רוסיה, ברזיל וגרמניה. נושא הכנס היה "רוסיה, אוקראינה והעולם", אך עסק גם במאבק האנטי-אמריקאי בוונצואלה ובמלחמת האזרחים בסוריה. עיתוי הכנס אינו מקרי, שכן ציינו בכנס מאה שנה למהפכת אוקטובר.

קהל המשתתפים בכנס היה מגוון מאוד. הכנס לא הוגבל לאנשי שמאל בלבד, אלא פתח שערו לכל אלה שביקורת על האימפריאליזם האמריקאי היא חלק מפעילותם הפוליטית. ביום הראשון של הכנס, הצגתי ניתוח עכשווי באשר למדיניות ישראל והתנועה הציונית. כמו כן, סיפרתי על פעילות בנק"י (ברית הנוער הקומוניסטי הישראלי).

קצרה היריעה בעיתון לספר על אודות כל הדוברים בכנס ולכן ברצוני להתעכב רק על כמה מהם. אחד הדוברים, פעיל אנטי-אימפריאליסטי רוסי בשם כריס, עומד כיום בראש הארגון "יורו-רוס" (Euro-rus). בעברו, הפיץ כריס תעמולה אנטישמית, ואילו בהמשך הבין כי האיובים אינם היהודים, כי אם בעלי-ההון, יהא מוצאם אשר יהא. כריס, אמנם, נותר איש ימין ונוצרי אדוק, אך מפגש כזה מאפשר לחשוב על שיתופי פעולה פוליטיים רחבים יותר נגד האימפריאליזם ויחד עם קרבנותיו, שאינם בהכרח אנשי שמאל.

דובר נוסף היה דון, קומוניסט מארה"ב הפעיל בארגון "סטודנטים ונוער למען אמריקה חדשה". ארגון זה מבוסס על ניתוח ייחודי של המפה הפוליטית בארה"ב: דון סבור כי בשמאל וגם בימין האמריקאי ישנם מתנגדים למדיניות החוץ האימפריאליסטית. מטרת הארגון היא לגשר בין אנשי שמאל וימין המתנגדים להתערבות אמריקאית בעולם, ולהתעמת עם אנשי שמאל וימין התומכים בה.

לקראת סוף הכנס, נתקבלה הודעה על שחרורם של אסירים פוליטיים אוקראינים, שנמנים עם מתנגדי תנועת יורומיידן (Euromaidan) הקוראת לחזק את קשרי האיחוד האירופי ואוקראינה. כששמעה ההודעה על שחרורם, הבחנתי בדמעות של אושר זולגות מעיניה של אחת המשתתפות בכנס. לדאבונו הרב, השמחה הפכה עצב כאשר נמסר לנו שהאסירים הפוליטיים נכלאו שוב מיד לאחר שחרורם. הכנס פקח את עיניי לאפשרויות לקיים בריתות פוליטיות חדשות, שלא דמיינתי קודם לכן.

דניאל אלסון

תל אביב

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל:
zohaderekh@gmail.com
או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם**הולכים ביחד: ימין כלכלי וימין קיצוני מדיני**

"בפריימריז לרשימת 'זהות' בראשות משה פייגלין לכנסת, בחרו חברי המפלגה את הכלכלן גלעד אלפר במקום הראשון. לאחר נצחוננו אמר אלפר: 'זאת הייתה חגיגה דמוקרטית אמיתית, מלאה באנרגיות ובאנשים מיוחדים שאין לי ספק שיהפכו את 'זהות' להפתעת הבחירות הבאות. 'זהות' היום הצביעה הצבעה ברורה בעד אג'נדה כלכלית ואזרחית ליברלית, המעמידה במרכז חופש אישי וכלכלי. ממחר בבוקר נתחיל לעבוד יחד עם משה פייגלין'. אלפר הוא מומחה כלכלי, חבר במועצה המייעצת של שר האוצר ואנליסט פיננסי מזה כ-19 שנה. הוא עבד בקומרצבנק (לונדון) ובמרייל לינץ' (ניו יורק), וכיום הוא מנהל מחקר בבית השקעות גדול".

(הודעה לעיתונות של מפלגת "זהות", 20.9)

צמד נוסף: אסון הומניטרי וחזירות

"קרן המטבע הבינלאומית מסרבת להקפיא את תשלומי החוב של ברבורה, לאחר שהאי הגיש בקשה לדחיית התשלומים בעקבות נזקי סופת ההוריקן אירמה. 90% מהמבנים בברבורה נהרסו בסופה. עלות הבנייה מחדש מוערכת בכ-150 מיליון דולר. גסטון ברון, נשיא אנטיגואה וברבורה, טען כי כמחצית מתושבי האי נותרו חסרי בית. לברבורה חוב של 15.8 מיליון דולר לקרן המטבע. קואליציה של ארגונים חברתיים ודתיים בארה"ב קראה להקפאת תשלומי החוב בעקבות הנזק הרב שנגרם לאי. כריסטופר ליי, נציג מטעם קרן המטבע, מסר כי הקרן מעדיפה להלוות כספים נוספים לממשלת ברבורה מאשר לוותר על תשלומי החוב. 'אנו מעדיפים להלוות יותר כסף מאשר להקפיא תשלומים', הוא אמר. 'ייתכן שארה"ב תסכים להלוות לנו כסף, ואותו נלווה לאנטיגואה, אך לפני כן יש לחתום על הסכם עם הגורם המלווה ולקבל את אישורו'. 37 אנשים נהרגו באיים הקאריביים בהוריקן אירמה".

(העיתון הצרפתי "הומיטה", 17.9)

מנצלים פה, מפקידים בשוויץ

"שווייץ היא עדיין מקלט המס המועדף ביותר, גם על ישראלים. לפי המחקר, 2.5% מהפיקדונות הזרים בשווייץ הם של ישראלים – שיעור גבוה ביחס לגודלה של הכלכלה. בכלכלות קטנות אחרות, כמו נורווגיה ודנמרק, למשל, השיעור הזה קרוב לאפס. אזרחים של מדינות אחרות בעלות כלכלות קטנות יחסית כמו יוון וארגנטינה, לעומת זאת, מחזיקים בקרוב ל-4% מהפיקדונות בשווייץ. צרפתים מחזיקים ב-8% מהפיקדונות הזרים בשווייץ, ואחריהם הסעודים עם 7.5%, ואזרחי גרמניה, בריטניה ואיחוד נסיכויות המפרץ. במקלטי מס אחרים מחזיקים ישראלים ב-0.5% מהפיקדונות הזרים".

(דה מורקר, 15.9)

המקום המשותף למאבק עובדים ולהגנת הסביבה

**הנהלת חיפה כימיקלים (צפון) חותרת
לפרק את הוועד ולפטור את העובדים.
משבר האמונה הוא רק תירוץ**

מאת דורית גרסטנפלד

בשבוע שעבר (28.9) התקיים דיון בבית הדין האזורי לעבודה בעניין עובדי המפעל הצפוני של חיפה כימיקלים. העובדים נתונים בסכנת פיטורים מאז אוגוסט. לפני חודשיים, הודיעה ההנהלה על כוונתה לסגור את המפעל; כבר באפריל פסק המפעל מלייצר את המוצר העיקרי שלו -

דשנים מסוג חנקת אשלגן המופקים מאמוניה. נוכח משבר מיכל האמוניה והדרישה לסלקו בגלל השלכותיו הסביבתיות, נוהגת הנהלת המפעל בסחטנות כלפי המדינה ובבריונות כלפי העובדים. כשליש מעובדי המפעל נמצאים כעת בחופשה כפויה. ההנהלה מסרבת לשאת בהוצאות תשלום שכרם, ודורשת לקזז בימי החופשה שצברו העובדים. כתוצאה

מהסכסוך המחריף והפגיעה האנושה בתנאי ההעסקה, כמה מעובדי המפעל כבר התפטרו.

בית הדין טרם הכריע בסוגיית סגירת המפעל ופיטורי העובדים, אך פסיקתו הזמנית – לטובת העובדים. ביה"ד קבע, כי במהלך חופשת סוכות יימשך ההסדר, לפיו נושא כל אחד מהצדדים במחצית עלות ימי החופשה הכפויה. עוד קבע: "עובדים שמכסת ימי החופשה הצבורה אין בה כדי לכסות את התקופה שעד מתן פסק הדין, תישא הנהלת החברה בעלות ימים אלו". פירוש הדבר, כי לפחות בינתיים לא יפוטרו עובדים, ולא יוצאו לחופשה כפויה ללא תשלום כלל, כפי שדרשה ההנהלה.

המקרה של חיפה כימיקלים הוא דוגמא מובהקת לניסיון לשבור התאגדות עובדים באמצעות קשרי הון-שלטון ובחסות הכלכלה הניאו-ליברלית. תהליכי הפרטת החברה החלו ב-1978. ב-1985, רכש את החברה אריה גנגר, מקורבו של אריאל שרון, ששימש אז כשר במשרד התעשייה, המסחר והתיירות. בעזרת קרבתו לשרון, קיבל גנגר סיוע חריג מן המדינה, בסכום כולל של 74 מיליון דולר, חרף התנגדותה של מבקרת המדינה דאז. ב-2008 עבר המפעל לידי של

בעל ההון הדרום אפריקאי ג'ולס טראמפ. בדומה לגנגר, מקיים גם הוא קשרים הדוקים עם השלטון: טראמפ (אין קשר לנשיא) הוא חבר קרוב של בנימין נתניהו.

ב-1996 שבתו עובדי המפעל כחצי שנה, וחתמו בראשונה על הסכם קיבוצי. בתגובה החל המפעל להעסיק עובדים באופן "דורי". כלומר, העובדים הוותיקים הועסקו תחת ההסכם הקיבוצי; העובדים הוותיקים פחות, דור ב', סבלו מהרעה בתנאים; כל אלה שהגיעו לאחריהם, דור ג', היו לעובדי קבלן. זאת בהסכמת ההסתדרות.

לאחר שביטה נוספת במרס 2011, פרשו העובדים מההסתדרות ששיתפה פעולה עם הנהלת המפעל, ונוכח לעובדים הפך הארגון היציג של העובדים. ההסכם הקיבוצי החדש ביטל את שיטת ההעסקה הדורית. זה מפעל התעשייה הראשון והיחיד כיום בארץ, שבו מייצג את העובדים כוח לעובדים. לפיכך, "מענישה" ההסתדרות את עובדי המפעל, ומונעת אפשרות למפגן סולידריות בין עובדי המפעלים הסמוכים לבין עובדי חיפה כימיקלים. אלי לוטטי, יו"ר ועד עובדי המפעל, העיד בביה"ד כי מאז שעזבו העובדים את ההסתדרות, "הורע היחס של ההנהלה אלינו, והחלו התנכלויות מצדה" לפני הדיון בבית הדין לעבודה, התקיים ערב סולידריות עם העובדים במועדון הגדה השמאלית בת"א (24.9). את הערב יזם אקטיב העובדים של חד"ש ת"א-יפו,

והנחה אותו אפרים דויד. בערב הוקרן סרטם של אסף סודרי ואמיר טאוזינגר, "שביתה" העובדים במפעל של חיפה כימיקלים בדימונה.

הנהלת חיפה כימיקלים מנצלת לטובתה את המתח הקיים בין מאבק העובדים לבין המאבק לשמירת הסביבה. מיכל האמוניה הוא מפגע סביבתי המסכן את כל מפרץ חיפה. הנהלה טוענת, כי בשל ריקון המיכל, המפעל ייסגר והעובדים יפוטרו. העובדים, מצדם, נותרו

בחוסר וודאות מוחלט, בלא הבטחה לשוב לעבודתם. גרוע מכך, העובדים אינם מקבלים שכר מפני שהחופשה התארכה מעבר לזמן שבו חייב המעסיק לשלם לעובד חופשה בשכר. בעדותו בביה"ד טען לוטטי כי המגעים למכירת המתקן שהציגה ההנהלה החלו לפני "משבר האמוניה", ובלא קשר אליו. את המשבר, טוענים העובדים, יצרה ההנהלה במודע, על מנת להיפטר מהעובדים המאורגנים ומהוועד.

הגנת הסביבה אינה בראש מעייני ההנהלה, וחלופות מזהמות פחות לייצור דשנים מוכרות הן לעובדים והן להנהלה. הנהלת החברה הודיעה (26.9) באמצעות בא כוחה, עו"ד עמי שחר, כי היא מתנגדת להצעת עיריית חיפה להקים ועדה שתמצא חלופה בטוחה לייבוא אמוניה. משבר חיפה כימיקלים מדגים כמה חשוב שיתוף פעולה בין מאבקי הסביבה ומאבקי העובדים. על התנועות הסביבתיות להצטרף למאבקי העובדים, ולעמוד לצד העובדים המנוצלים. על ארגוני העובדים ללמוד כיצד ללכד את המאבק הסביבתי עם המאבק למען זכויותיהם.

הפגנת העובדים בפתח המפעל (צילום: כוח לעובדים)

הסנסציה הגרמנית לא הפתיעה

נסיגת השמאל ועליית "אלטרנטיבה לגרמניה" הן תגובה לכלכלת השוק, המפרנסת מגמות פשיסטיות בקרב הדור הצעיר במזרח, הנפגשות עם הזעם על מדיניות הפליטים של מרקל בחלקים אחרים של האוכלוסיה

מאת **משה צוקרמן**

קריקטורה על שער השבועון "דר שפיגל", שבועיים לפני הבחירות. מרטין שולץ מצווה על מרקל: "התעוררי!"

מדובר היה תמיד בקבוצות קטנות ושוליות שהממסד והספֶרָה הציבורית הקפידו להטיל עליהן חרמות וטבואים. על כל הפגנה (מותרת) של כמה מאות ניאור-נאצים תמיד נמצאו כמה אלפי אזרחים גרמנים שהפגינו נגדם. אך אין להתכחש לכך ש"זרועו המוארכת של היטלר" הייתה קיימת וקיננה "מתחת לפני השטח" במשך שנים ארוכות, במעמדם של שרידי מאוויים שלא חדלו לבעבע גם לאחר ריסוק המשטר הנאצי. ואולם, כדי שהמחאה נגד המשטר הקיים תעלה מעל פני השטח ותזכה לכאורה בסוג של לגיטימציה היה צורך שאזרחים גרמנים נוספים, שאינם בעלי השקפות ניאור-נאציות, יזדהו עמה בקונצנזוס רחב יותר.

<<<<<<

תוצאות הבחירות לפרלמנט הגרמני השנה גרמו זעזוע ניכר. על מה הזעזוע? על כך שהתממש מה שידעו שעומד להתממש כבר חודשים ארוכים. למעשה, לא צריכים היו להזדעזע כאשר התממש מה שהיה צפוי. אנגלה מרקל, מנהיגת המפלגה הדמוקרטית-הנוצרית (CDU) ומפלגת-הבית הבווארית שלה (CSU), תרכיב את הממשלה הבאה. מפלגתה איבדה אמנם קולות רבים במערכת בחירות זו (זכתה ב-246 מושבים בפרלמנט, בהשוואה ל-311 בבחירות הקודמות), אך לא היה בכך כדי לערער את מעמדה של הקנצלרית הוותיקה כמועמדת הבלעדית למשרת ראש הממשלה של גרמניה. גם שותפתה לקואליציה בקדנציה האחרונה, המפלגה הסוציאל-דמוקרטית (SPD), איבדה קולות רבים (153 מושבים כעת; 193 ב-2013). מועמדה למשרת הקנצלר, מרטין שולץ, אכן התחרה במרקל, אך מזה חודשים היה ברור שאין לו כל סיכוי להדיח את הקנצלרית האהודה. אין כשער השבועון "דר שפיגל" מתחילת ספטמבר כדי לשקף מצב עניינים זה.

עד כדי כך הצטייר מעמדה של מרקל כרם ומוצק, שלפני כמה חודשים הציג אחד מחברי המפלגה הסוציאל-דמוקרטית לוותר על הצבת מועמד מטעם המפלגה בבחירות. השאלה היחידה שעלתה בעקבות התבוסה המוחצת של שתי מפלגות השלטון הייתה, מה על SPD, שהידרדרה ממילא לכדי ספח של המפלגה השלטת, לעשות עתה. מרטין שולץ הסיק את המסקנה הנכונה והכריז על הליכתה של SPD לאופוזיציה, שכן האלטרנטיבה הייתה להתנוון סופית במסגרת קואליציה גדולה נוספת. כבר לפני שנים התברר כי CDU אימצה במהלך השנים ערכים ויעדים של SPD ושל הירוקים והחלה ליישם אותם במעמדה כמפלגת שלטון.

הזעזוע העיקרי, לכאורה סנסציוני יותר, נבע מההישג של מפלגת הימין הקיצוני "אלטרנטיבה לגרמניה" (AfD). הישג זה הציב אותה כמפלגה השלישית בגודלה (94 מושבים בפרלמנט), לפני המפלגה הליברלית (FDP) (80), שחזרה לפרלמנט לאחר היעדרות של קדנציה אחת, לפני "הירוקים" (67), ולפני מפלגת השמאל (Die Linke) (69). היו בתקשורת הגרמנית מי שביקשו "להרגיע" את הציבור, כי מדובר בהצבעת מחאה ואין להסיק מכך שכוחם הממשי של הניאור-נאצים בגרמניה עלה באורח כה בוטה. זה נכון מן הסתם, ובכל זאת ראוי להבין משהו בסיסי בנוף הפוליטי הגרמני בעשורים האחרונים: קולות והתארגנויות פאשיסטיים וניאור-נאציים היו קיימים ברפובליקה הפדרלית כל העת, מאז 1945.

המנוכרים במזרח. הזעם הזה מתכתב היטב עם הזעם על מדיניות הפליטים של מרקל בקרב חלקים אחרים של האוכלוסייה הגרמנית. בשלהי שנות ה-30 של המאה הקודמת טבע הפילוסוף מקס הורקהיימר את המשפט: "מי שאינו רוצה לדבר על הקפיטליזם, שישתוק גם ביחס לפשיזם". דומה שעדיין לא נס ליחה של אמירה זו.

טראמפ ונתניהו אחים לנשק

נתניהו וטראמפ, טוויטלי וטוויטלדס של "העולם החופשי", מכים שוב. במליאת האו"ם איים טראמפ בהשמדת צפון קוריאה, מדינה המאכלסת כ-25 מיליון בני אדם. איומו של הנשיא מעלה זיכרונות עגומים ממלחמת קוריאה בשנות החמישים. אז, ביצע חיל האוויר האמריקאי פשעי מלחמה איומים. ערים וכפרים הופצצו ללא הבחנה. לדברי הגנרל האמריקאי קרטיס לה-מאי, ראש המפקדה האסטרטגית של חיל האוויר האמריקאי דאז, בשלוש שנים הרגה ארה"ב כחמישית מאוכלוסיית קוריאה הצפונית.

נתניהו, שהרוויח רבות מתעשיית זיכרון שואת היהודים, לא נזעק. הוא אפילו לא שמר על זכות השתיקה. נתניהו התמוגג, והודיע מיד שמעולם לא שמע נאום חד ואמיץ יותר על בימת האו"ם. לא מפתיע אפוא שמדינת ישראל מנסה לטייח את מעורבותה בפשעים נגד האנושות בדרום סודאן.

בדו"ח מינואר 2016, קבעה מועצת הביטחון של האו"ם כי רובי "גליל" שמכרה ישראל לממשלת דרום סודאן נמסרו למיליציה הפועלת בחסות הממשלה. אותה מיליציה התאמנה בחווה הפרטית של הנשיא הדרום סודאני. הנשק הישראלי שימש את המיליציה כדי לטבוח בבני שבט הנואר בדצמבר 2013 בעיר הבירה ג'ובה. נהוג לראות בטבח זה סמל לפרוץ מלחמת האזרחים.

מיד לאחר צאת הדו"ח, נשלחה ליועמ"ש ולפרקליט המדינה דרישה לפתוח בחקירה פלילית נגד האחראים לייצוא הנשק. למרבה הצער, בחרו השניים להתעלם מהפנייה.

מספר חודשים לאחר מכן, החליטה גם עו"ד רחל מטר, ראשת התחום הפלילי בפרקליטות המדינה, שלא לפתוח בחקירה פלילית. לטענת הפרקליטות, "לא נמצאה ראיה לפיה נפל דופי בשיקול דעתם של הגורמים הרלוונטיים". עו"ד מטר טענה, כי יצוא הרובים "נעשה לפי המדיניות של האיחוד האירופי וארצות הברית", על אף שבאותה עת הטיל האיחוד האירופי אמברגו על מכירת נשק לדרום סודאן. באופן רשמי, גם ארה"ב לא התירה מכירת רובים לדרום סודאן. בחודש מאי 2017 עתרתי לבג"ץ בנושא זה.

בניגוד לטענת עו"ד מטר, הגורמים במשרדי החוץ והביטחון צריכים היו לדעת מראש את הסיכון שהם לוקחים על עצמם באישור עסקה מפקקת זו. האם יש עובד אחד במשרדי החוץ והביטחון שסבור כי נשיא של מדינה צריך להזמין באופן "פרטי" רובים לצבא "פרטי" שלו? או כי ראש שירות חשאי של מדינה אמור לתאם בעצמו עסקה לרכישת רובים ולספקם למיליציות? המשבר בדרום סודאן לא החל ב-15 בדצמבר 2013. הוא החל זמן רב קודם לכן.

איתי מק, משפטן

"המשהו" הזה הזדמן לימין הקיצוני בצורה ובהיקף של מדיניות קליטת הפליטים של אנגלה מרקל. אפשר לראות גם במדיניות זו של פתיחת שערי גרמניה לקליטה מסיבית של פליטים ונרדפים מאזורי אסון ומצוקה בעולם ביטוי דיאלקטי ל"זרועו המוארכת של היטלר", כעין נגזרת של כפרת גרמניה על עברה ההיסטורי הנפשע. לכן תגובתם הראשונית של אזרחים גרמנים רבים לבואם של הנתונים במצוקה והנמלטים מארצותיהם הייתה מלאת חמלה ואהדה. אך עם חלוף הפאתוס הראשוני של חוויית המעשים הטובים (ואכן היו לא מעט גילויי התגייסות אזרחית לעזרה ולסיוע) והשיבה אל השגרה, ועם החשיפה של שינויים ניכרים במראה הרחוב הגרמני בערים ובעיירות הגדולות, התחזקו הקולות שהתנגדו מלכתחילה (ובדיעבד) למעשה הפוליטי-הומניטרי של אנגלה מרקל. קולות אלה החלו להישמע בשיח הציבורי הפולמוסי הגובר והגועש. במסגרת השיח הזה באו לידי ביטוי גם מי שאחזו לפני כן בעמדות גזעניות וקסנופוביות, אך זכו עתה בסיוע ובלגיטימציה מהמכונים בגרמניה "אזרחים זועמים" (Wutbürger). אזרחים אלה אינם ניאוו-נאצים מוצהרים, אך הם מצאו במנגנון התעמולה של הימין הקיצוני פורקן ל"זעמם" – ולמעשה ליסודות הגזענות ושנאת הזרים החבויים בהשקפת עולמם המהוגנת לכאורה.

יש להבין: כניסת AfD לבונדסטאג אינה מסמנת תפנית מהותית בתפישה העצמית של גרמניה כחברה אזרחית בעלת התכונות דמוקרטית-ליברלית מובהקת. לא מוגזם לראות דווקא בגרמניה, שעברה הנאצי רודף אותה במידה ידועה, את הרפובליקה המתפקדת-למופת בעולם המערבי. יש ביכולתה להכיל את AfD, מה גם שאין באמתחתה של מפלגה מסוכסכת זו מצע פוליטי בר מימוש לאורך זמן. לעת עתה היא ניזונה בעיקר מסיסמאות פופוליסטיות מניפולטיביות ומהלוך הרוח של ההמון.

ובכל זאת, יש גורם נוסף שאין להתעלם ממנו, גורם שיש בו כדי להבהיר ממד משמעותי אחר בתוצאות הבחירות בגרמניה. איחוד גרמניה, אף שהיה "כורח היסטורי" ברגע שהתחולל, נוכח קריסת הקומוניזם הסובייטי, נפילת החומה והתמוטטותו של המשטר הקומוניסטי בגרמניה המזרחית (DDR), לא הניב את התוצאות המקוות של מיזוג שתי המדינות במלואן. מה שאמור היה להוביל לחיזוקה של מזרח גרמניה באמצעות עושרו של המערב, לא התממש באורח מלא ואף לא במידה המצופה: המזרח מפגר עד היום אחרי המערב באמות-מידה של כלכלה קפיטליסטית. רמת החיים של האזרחים במזרח עלתה במונחים של משק צרכני, אך אין בכך כדי להעלים את הפער שעדיין קיים, פער שהוא אמת-המידה להשוואה עבור אוכלוסיית המזרח. נקודת ההתייחסות היא הפיגור הקיים ביחס לרמת חייה של האוכלוסייה במערב גרמניה, ולא השיפור ברמת החיים בהשוואה לזו של תקופת DDR. ואם עוד ניתן, לכאורה, לקבל את הבדלי השכר הקיימים, הרי שכיסי האבטלה הנחשפים ככל שנודרדים לעבר מזרחה של המדינה הם עדות מוחשית לכך הפורה להתפשטותם של מרירות וזעם חברתיים. אלה כבר אינם מוצאים את פורקנם בהתארגנויות סוציאליסטיות או קומוניסטיות, אלא בתנועות, קטנות ככל שיהיו, בעלות התכונות פאשיסטיות וניאו-נאציות.

ה"אוסטלגיה", אותה נוסטלגיה מתמיהה-כביכול לעולמות החיים ב-DDR, שעברו מן העולם לבלי שוב, היא מנת חלקם של רבים מדור הגמלאים במזרח. תוצאות הניאו-ליברליזם בהנהגתה של מרקל וכלכלת השוק הגרמנית מזינות ומפרנסות את המגמות הפשיסטיות בקרב חלקים מדור הצעירים

משאל העם - רק ההתחלה

**לאור התמיכה המוחצת בעצמאות, חשוב
לעקוב אחר ההתפתחות באזור ולנתח את
קשרי ישראל ומנהיגי כורדיסטן**

מאת **אבישי ארליך**

הרוב העצום של הכורדים בעיראק הצביע בעד עצמאות במשאל העם שבוע שעבר. אחרי שיירגעו צהלות הניצחון, תצטרך ממשלתו של ברזאני להחליט לגבי צעדיה הבאים. משאל העם בדבר עצמאות אינו הצהרת עצמאות, כי אם צעד נוסף לקראתה. בהמשך תפתח ההנהגה הכורדית במשא ומתן עם השלטון המרכזי על תנאי האוטונומיה הכורדית בתוך עיראק. עם זאת, האיץ המשאל דינמיקה של היפרדות, העלולה להיות הרסנית גם עבור הכורדים, להם היסטוריה עקובה מדם, וגם עבור יתר אזרחי עיראק רוויית האלימות.

תזמון המשאל לא היה מקרי. מסעוד ברזאני מכהן כנשיא כורדיסטן העיראקית כבר שנתיים מעבר לתקופת כהונתו והפרלמנט הכורדי משותק. הצלחת המשאל מעניקה למפלגה הדמוקרטית הכורדית (KDP) בראשות ברזאני, שהובילה את הקריאות לקיימו, יתרון סוחף בבחירות שיתקיימו בנובמבר.

הכורדים ידרשו, בין היתר, חלוקה מחדש של ההכנסות ממכירת הנפט המופק בשטחים האוטונומיים. לעיראק מצבורי נפט גדולים, השניים בגודלם בעולם. ממשלת החבל הכורדי שולטת בכ-45% מהנפט העיראקי. היא מייצאת כ-600,000 חביות נפט ביום בממוצע, ובאחרונה מכרה זיכיונות לשאיבת ולשינוע נפט לתאגידים בינלאומיים, ביניהם תאגיד הענק מארה"ב אקסון מוביל ורוס-נפט הרוסי.

ראש הממשלה נתניהו הצהיר בחודש שעבר (13.9) כי ישראל תומכת בהקמת מדינה כורדית עצמאית. תמיכתה הבלתי מוסגת של ישראל בעצמאות כורדיסטן קשורה גם בנפט הכורדי. בשנים האחרונות קנתה ישראל את רוב הנפט הנחוצ לה מהממשלה הכורדית. ביוני 2014 דיווחה סוכנות הידיעות "רויטרס", שממשלת ישראל רכשה כמיליון חביות נפט שמקורן בכורדיסטן.

ואולם, עסקי הנפט לבדם אינם יכולים להסביר את התמיכה העיקשת של ישראל בעצמאות כורדיסטן. ישראל היא המדינה הבולטת ביותר בתמיכתה בעצמאות הכורדית, בצד הודעות תמיכה מתונות יותר של ממשלות צרפת וקנדה.

בכנס בנושא הלוחמה בטרור שהתקיים בישראל (11.9), טענה שרת המשפטים שקד, כי "לישראל ולמדינות המערב יש אינטרס גדול שתקום מדינת כורדיסטן לפחות בחלק העיראקי". ישראל מעודדת היפרדות מיעוטים לא-ערביים בכל המרחב על מנת להחליש את המדינות הערביות שהן בעימות עמה. סגן הרמטכ"ל, האלוף יאיר גולן, התבטא גם הוא באחרונה (12.9) באופן דומה: "איני יכול לחזות כיצד, ואם בכלל, ניתן לחבר בין הכורדים הפזורים במדינות שונות במזרח התיכון, אבל [...] ישות כורדית מוצקה, יציבה ומלוכדת בתוך הביצה הזו – זה לא רעיון רע".

לפי דיווחים בתקשורת העולמית, סיפקה ישראל נשק לכוחות הפשמרגה הכורדיים ואימנה אותם. ממשלות עיראק,

הנשיא ברזאני (למעלה), ר"מ עיראק אל-עבאדי (משמאל), נתניהו (מימין) (תמונות: ויקימדיה)

טורקיה, איראן וסוריה פרסמו תגובות נזעמות לגבי תפקיד ישראל במאמצים הכורדיים לעצמאות. ואשר לחבל הכורדי – עיראק, איראן וטורקיה הכריזו על איסור טיסה מעל כורדיסטן העיראקית. העימות רק התחיל.

המפלגה הקומוניסטית העיראקית: עיראק פדרלית ודמוקרטית

ההצבעה "כן" של 92% מהמצביעים במשאל העם לגבי עצמאות החבל הכורדי בעיראק, שנערך ב-25.9, הייתה צפויה.

בהעריכה שאלה יהיו התוצאות, פרסמה הלשכה הפוליטית של המפלגה הקומוניסטית העיראקית ב-20.9, ערב המשאל, תזכיר שנשלח לנשיא עיראק פואד מסום, לנשיא חבל כורדיסטן מסעוד ברזאני ולאישים נוספים.

בתזכיר מציינת המ"ק העיראקית, כי בהתאם לזכות העמים להגדרה עצמית ובהתחשב בחוקת עיראק מ-2005, הייתה נשיאות החבל הכורדי רשאית לערוך משאל עם. אולם לדעת המפלגה, נערך המשאל בתנאים לא-נוחים ולא הוכן כראוי, ולכן קיום המשאל עלול להעמיד את העם הכורדי בסכנה.

מאז תבוסת המשטר של סדאם חוסיין, קוראים הקומוניסטים לפתרון דמוקרטי לשאלה הכורדית באמצעות פדרליזם – שלטון עצמי כורדי ואחדות מדינתית על בסיס זכויות שוות במסגרת עיראק. מתוך גישה זו, בתחילת שנות ה-90 הוכר ארגון הקומוניסטים בחבל הכורדי כמפלגה הקומוניסטית של כורדיסטן-עיראק, שהיא בעלת מעמד אוטונומי בתוך המפלגה הקומוניסטית העיראקית.

בהקשר המשאל, מתריע התזכיר מ-20.9 מפני כל ניסיון לשימוש בכוח נגד העם הכורדי, לרבות מצד מדינות זרות. טורקיה כבר שיגרה איומים בדבר ניתוק הקשרים הכלכליים עם החבל הכורדי.

לדעת הקומוניסטים העיראקים, הנושא הכורדי לא יפתר במערכת פוליטית המבוססת על מסכות אתניות (כמו זאת הקיימת כיום בעיראק), אלא במערכת דמוקרטית ואזרחית המבוססת על צדק חברתי. עמדה זו תציג המפלגה הקומוניסטית של כורדיסטן-עיראק גם בבחירות לנשיאות החבל ולפרלמנט שלו שנקבעו ל-6 בנובמבר.

חיפה ורמאללה; לא תל אביב

אמנים בינלאומיים רבים יכולים ללמוד
מניקולס ג'אר כי חי כאן עוד עם
מאת יוסף לאור

ניקולס ג'אר בהופעה (תמונה: ויקימדיה)

בשבוע שעבר, הופיע האמן והמפיק ניקולס ג'אר בחיפה וברמאללה (28.9). ג'אר, 27, אמן אלקטרוני ממוצא פלסטיני (אביו פלסטיני שגלה לצ'ילה), הוציא שני אלבומים שזכו בהצלחה רבה ובביקורות נלהבות. הוא הופיע, יחד עם הרכב מוזיקלי פלסטיני, בבר חיפאי בבעלות פלסטינית וברמאללה.

בדרך כלל, מסלול ההופעה מוכר למדי: אמן מפורסם מודיע על הופעה בישראל. הוא מדבר על תשוקתו לשלום ומודיע שישקול הופעה ברמאללה, לאחר הופעתו בתל אביב. בסופו של דבר, "בשל שיקולים ביטחוניים" לא תוכל ההופעה ברמאללה להתקיים. ההופעה בתל אביב, כך מספרים, תוקדש לקידום השלום. האם פלסטינים מהשטחים הכבושים יוכלו להגיע אליה? לא.

ג'אר, אמן נחשב מאוד בתחומו, יכול היה להופיע בגני התערוכה לעיני אלפים. כרטיסים היו נמכרים במאות שקלים. אך ג'אר בחר להופיע בחיפה לפני קהל מצומצם, בצד ההופעה ברמאללה לפני קהל רחב יותר. יותר מכל, הגחיק ג'אר את הטענות בדבר "שיקולים ביטחוניים", המונעים מאמנים להופיע ברמאללה. אם הוא יכול, עוד רבים אחרים יכולים. הם כנראה לא רוצים.

כמה יהודים, אולי עשרות, הגיעו להופעותיו של ג'אר ברמאללה ובחיפה. איש לא מנע מהם להגיע: לא מחסומים, לא עוצר "לקראת החגים". יהודים, בסך הכל, לא היו קהל היעד המידי של ההופעה. מתי בפעם האחרונה פורסמה הופעה של אמן אלקטרוני בינלאומי בעיקר בערבית? מתי כרטיסים להופעה של אמן בינלאומי נמכרו ביפו ובחיפה, ולא במשרדי הכרטיסים בצפון-מערב תל אביב? ברחבי הרשת, כבר נפוצו תלונות רבות כלפי ההפקה: "אתם מדירים ישראלים" (כלומר, יהודים), "אין מספיק

כרטיסים" וכן הלאה. נכון, אילו הופיע ג'אר בפארק הירקון היו זוכים עוד עשרות אלפים לחזות בהופעתו. נכון, אילו ניגן ג'אר בגני התערוכה, לבטח גם הקהל היהודי היה "מרגיש בבית". אבל ג'אר לא מעוניין לספק את הלגיטימציה לכיבוש הישראלי.

כמה פלסטינים, אזרחי ישראל או תושבי השטחים הכבושים, היו בהופעה של רדיוהד בפארק הירקון? קשה לדעת. כמה פלסטינים יכלו להגיע מהגדה המערבית לפארק הירקון ולצפות בהופעות של גאנז אנד רוזס, של הפיקסז או של האמנים הבינלאומיים האחרים שביקרו בישראל בשנים האחרונות? בודדים, אם בכלל. מעזה? כלל לא.

לעומת זאת, יהודים יכולים להגיע להופעות ברמאללה או במקומות בילוי בבעלות ערבית בחיפה. יהודים אולי "לא מוזמנים", זה נכון, אך יש הבדל עצום בין להיות "בלתי קרוא", לבין הדרה מטעם השלטון, באמצעות מערכת צבאית המונעת את הגעתך להופעה.

ביולי 2017, רכש פלסטיני תושב הגדה המערבית כרטיס להופעת רדיוהד בישראל ופנה להפקה בבקשה שיסייעו לו לחצות את המחסומים ולקבל היתר כניסה לישראל. הפקת רדיוהד בישראל מסרה למגזין "טיימאאוט" (19.7): "קיבלנו פנייה מבחור פלסטיני שמתגורר ביו"ש, מעריץ גדול של 'רדיוהד'. מרגע שהתקבלה הפנייה, ידענו שנעשה הכל כדי לעזור לו ליהנות איתנו בהופעה. אחרי אינספור בירורים, פניות ובעיקר הרבה עזרה מאנשים טובים [...] השגנו יחד את האישורים המתאימים. מרגש אותנו שיש אנשים שמוכנים לעשות כאלה מאמצים כדי לראות את ההופעה".

רדיוהד אולי מדברים בגאווה על "דו קיום" בהופעתם בארץ. הם טוענים אולי שהגיעו גם פלסטינים להופעה, ש"הלבבות התקרבו" וכן הלאה. הגיטריסט הוותיק קרלוס סנטנה, גם הוא הופיע בישראל ביולי האחרון, פנה לקהל בתל אביב בבקשה: "שלום. רק שלום. לא עוד ברוטליות, לא עוד אלימות, לא עוד אכזריות. רק שלום, לכם, לי, למשפחות שלכם". מילים. הרבה מילים.

לא מעט אמנים, מפורסמים יותר או פחות, יכולים ללמוד מג'אר. הם יכולים ללמוד שחי כאן עוד עם. העם הפלסטיני אינו נמצא כאן כדי להעניק לגיטימציה להופעות רווחיות מול קהל גדול בתל אביב, או לקליפים ושירים "על השלום". אמנים, שאינם רוצים להחרים את ישראל, יכולים ללמוד כי הופעה בישראל אין פירושה הופעה בתל אביב, לעיני קהל יהודי, עם כרטיסים במחיר מופקע. ניקולס ג'אר הציע אפשרות אחרת.

האמנות של בכרי חזקה מהפשיזם של רגב

המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון (חד"ש) מגנות את ההסתה של שרת התרבות מירי רגב נגד האמן מוחמד בכרי בעקבות דבריו בפסטיבל אמנותי בלבנון – נאמר בהודעתן (25.9). מק"י וחד"ש גאות בבכרי, ברקורד המקצועי שלו, בהיותו שגריר של תרבות מתקדמת בארץ ובעולם, שנושא את מכאוביו ואת תקוותיו של העם הערבי הפלסטיני; בעוד רגב היא מודל לפשיזם, להסתה נגד אמנות ותרבות ולסגירת תיאטרונים ולמניעת הצגתן של יצירות אמנות. מק"י וחד"ש קוראות לציבור הרחב בכלל, וליוצרים בפרט, להיאבק נגד רדיפתו של בכרי בכל האמצעים האפשריים.

הכרה, צדק, ריפוי

מחלקת הסטודנטים של מק"י וחד"ש

סמינר סטודנטים שנתי

יתקיים בימים 5 עד 7 באוקטובר
במלון סנט גבריאל, נצרת
לפרטים ולהרשמה: זכי שואהנה 0509094729
יוסף לאור 0504655509

מפגשים עם ח"כ דב חנין

(חד"ש, הרשימה המשותפת)

לאחר מפגשים מוצלחים בספטמבר, גם החודש מזמין ח"כ חנין את הציבור להיפגש, לדון במעשים פוליטיים אפקטיביים, להתארגן ולפעול על מנת לשנות את המציאות בה אנחנו חיים.

רהט - יום ב', 16 באוקטובר, 20:00
גבעתיים - יום ג', 17 באוקטובר, 20:30

להרשמה: <https://tinyurl.com/letsmeetwithdov>

למור סטולר,

תנחומים לך ולמשפחה על מותו בטרם עת של

עובדיה עזרא

פעיל חברתי ופוליטי מסור, סרבן כיבוש ואיש יקר
סניף ת"א של מק"י

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון - חד"ש

המזכירות הארצית, חד"ש ת"א

אבלים על מותו של

פרופ' עובדיה עזרא

חבר מועצת חד"ש שנאבק לשלום ולשוויון
ומשתתפים בצער משפחת סטולר-עובדיה

למור סטולר, חברת בית נבחרו ההסתדרות,

איתך ועם המשפחה אבל על מות בן הזוג

עובדיה עזרא

סיעות חד"ש בהסתדרות ובנעמת

הוועד המרכזי של מק"י ומחוז שפרעם

אבלים על מות החבר הנאמן
ורופא הילדים והעם

ד"ר מרואן חוריה

ומשתתפים בצער המשפחה

Activestills.org

ח"כ דב חנין בהפגנה למען הכרה בפשעי חטיפת ילדי תימן (צילום: אקטיביסטילס)

כאלף הפגינו בשבוע שעבר (25.9) מול קריית הממשלה בתל אביב. המפגינים דרשו מהמדינה להכיר בפשעי חטיפת ילדי תימן, ארצות המזרח התיכון והבלקן.

הם חסמו את רחוב קפלן במשך שעה, ואחת המשתתפות עוכבה לחקירה. מפגינים עלו לבמה מאולתרת, וקראו עדויות של אמהות ומשפחות שילדיהן נעלמו. את ההפגנה ארגנה עמותת עמר"ם, והשתתף בה גם ח"כ דב חנין (חד"ש, הרשימה המשותפת).

"כך סיפרה לי הערב תמר בהפגנת המחאה. איך ילדה את בנה, שלמה, באוהל בצריפין, איך לקחו אותו ממנה לבי"ח אסף הרופא, וכשאביו בא לבקר בבית"ח אמרו לו שהילד מת, שכבר קברו אותו. בהתחלה סיפרו להם שהוא קבור ברחובות. אחר כך שלחו אותם לחפש את הקבר בראשון", פרסם ח"כ חנין בעמוד הפייסבוק שלו. "תמר היא אולי האם היחידה שזכתה לשני קברים לילד אחד. אבל היא לא ויתרה, עד היום, על האמונה שתמצא את בנה. מאות רבות של מפגינים היינו כאן הערב. דרשנו הכרה, צדק וריפוי! הגיע הזמן".

מחוז ת"א-יפו של מק"י

כנס מחוזי

100 שנה למהפכת אוקטובר

בהשתתפות ח"כ **דב חנין**, ח' הלשכה הפוליטית,

יום ד', 8.11, בשעה 20:00

במועדון ברמלה, שמשון הגיבור 15

למור סטולר,

משתתפות באבלך ובצער המשפחה על מות בן הזוג

עובדיה עזרא

מטי וזיזה בורשטיין